

Súd: Krajský súd Košice
Spisová značka: 2Co/209/2020
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8719203160
Dátum vydania rozhodnutia: 30. 11. 2021
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Zuzana Matyiová
ECLI: ECLI:SK:KSKE:2021:8719203160.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Košiciach v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Zuzany Matyiovej a sudkýň JUDr. Anny Slovinskej a JUDr. Oľgy Mičietovej v spore žalobkyne M.. P. A., nar. XX.X.XXXX, bytom K., M. XXXX/X, zast. Mgr. Milanom Vallom, advokátom, so sídlom Bratislava, Vajnorská, IČO: 42 355 346, proti žalovanej Slovenskej republike, za ktorú koná Generálna prokuratúra Slovenskej republiky, so sídlom Bratislava, Štúrova 2, IČO: 00 166 481, o náhradu škody a nemajetkovej ujmy spôsobenej nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu pri výkone verejnej moci, o odvolaní žalovanej proti rozsudku 11C/56/2019-79 zo 17.9.2020 Okresného súdu Spišská Nová Ves

rozhodol:

P o t v r d z u j e rozsudok vo výroku I. o povinnosti zaplatiť žalobkyni náhradu škody vo výške 1.600 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1.600 € od 11.11.2017 do zaplatenia a vo výroku II. o povinnosti žalovanej zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 € do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

M e n í rozsudok vo výroku o povinnosti zaplatiť zo sumy 15.000 € úrok z omeškania vo výške 5 % ročne od 11.11.2017 do zaplatenia tak, že rozsudok v tejto časti zamietá.

P r i z n á v a žalobkyni náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Súd prvej inštancie (ďalej len „súd“) zaviazal žalovanú zaplatiť žalobkyni náhradu škody vo výške 1.600 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 1.600 € od 11.11.2017 do zaplatenia (I.) a zaplatiť žalobkyni náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 € spolu s úrokom z omeškania vo výške 5 % ročne zo sumy 15.000 € od 11.11.2017 do zaplatenia, všetko do troch dní odo dňa právoplatnosti rozsudku (II.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobkyni priznal nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 % proti žalovanej, o výške ktorých bude rozhodnuté samostatným uznesením po právoplatnosti rozsudku.

2. V plnom rozsahu tak vyhovel žalobe, ktorou si žalobkyňa uplatnila náhradu škody a náhradu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 514/2003 Z. z., ktorá jej bola spôsobená nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci, kedy bola nespravodlivo a nezákonne obvinená, trestne stíhaná a následne obžalovaná v trestnom konaní.

3. Skutkovo návrh odôvodnila tým, že proti jej osobe bolo vedené trestné stíhanie od vznesenia obvinenia dňa 27.9.2013, do právoplatného skončenia trestného konania jej oslobodením spod obžaloby dňa 2.3.2016, teda nespravodlivo bola trestne stíhaná po dobu 2,5 roka. Nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia bola daná nielen tým, že bola spod obžaloby právoplatne oslobodená ale najmä tým, že obvinenie bolo vznesené na základe takých skutočností, ktoré neodôvodňovali záver, žeby skutok

spáchala konkrétna osoba. V priebehu vedenia trestného konania trpela psychickými problémami, depresiami, mala problémy v rodine, v medziľudských a partnerských vzťahoch, v zamestnaní, pretože pôvodne ako obchodná zástupkyňa denne viedla motorové vozidlo, čo ďalej už nemohla, preto musela zmeniť pracovnú pozíciu a aj rozviazať pracovný pomer. Žalobkyňa listom z 15.6.2017 požiadala Generálnu prokuratúru SR o predbežné prerokovanie nároku na náhradu škody, ktorá jej listom z 11.11.2017 oznámila, že žiadosť ako nedôvodná bola odmietnutá.

4. Prvoinštančný súd v napadnutom rozsudku bezozvyšku vyšiel zo skutkových zistení zodpovedajúcich tvrdeniam žalobkyne o postupe a o rozhodovaní orgánov činných v trestnom konaní a vo veci jej trestného stíhania. Na základe vykonaného dokazovania z obsahu trestného spisu Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 5T/108/2014 zistil, že uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove, Krajského dopravného inšpektorátu, diaľničné oddelenie PZ Branisko z 23.2.2012 č.k.: ČVS:KRP-3/DO-BR-2012 bolo proti žalobkyňi začaté trestné stíhanie za prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona, ktorého sa mala dopustiť tým, že dňa 21.1.2012 v čase okolo 19.26 hod. viedla osobné motorové vozidlo zn. Škoda Fabia po diaľnici D1 v k.ú. B. v smere jazdy od Prešova do Popradu, pričom sa nemala plne venovať vedeniu motorového vozidla a sledovať cestnú premávku, v dôsledku čoho mala prejsť s vozidlom do protismeru a naraziť do protiúdeho vozidla zn. Audi A4, ktoré viedol T. O. V., O., ktorý v dôsledku toho mal utpieť otras mozgu a podvrtnutie krčnej chrbtice. Uznesením Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove, Krajského dopravného inšpektorátu, diaľničné oddelenie PZ Branisko zo 17.4.2012 č. k.: ČVS:KRP-3/DO-BR-2012 jej bolo vznesené obvinenie za prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona. Sťažnosť žalobkyne proti tomuto uzneseniu bola zamietnutá ako podaná oneskorene uznesením Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves za 25.5.2012 č.k. 2Pv196/12-4. Uznesením Generálnej prokuratúry SR z 31.7.2012 č.k. IV PZ 120/12-8 generálny prokurátor rozhodol, že uznesením povereného príslušníka Krajského riaditeľstva Policajného zboru v Prešove, Krajského dopravného inšpektorátu, diaľničné oddelenie PZ Branisko zo 17.4.2012 č.k.: ČVS:KRP-3/DO-BR-2012, bol porušený zákon v neprospech obvinenej P. A., toto uznesenie bolo zrušené a poverenému príslušníkovi bolo prikázané, aby vo veci konal a rozhodol. Následne opatrením Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves z 2.4.2013 č. 2Pv196/12-27 bolo nariadené, aby bolo vo veci konané vyšetrovateľom OR PZ, odborom kriminálnej polície v Poprade. Z uznesenia Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Poprade, odboru kriminálnej polície o vznesení obvinenia zo dňa 27.9.2013 č. k. ORP-431/OEK-PP-213 súd zistil, že proti žalobkyňi bolo vznesené obvinenie za prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona. Sťažnosť obvinenej bola zamietnutá ako nedôvodná uznesením Okresnej prokuratúry Spišská Nová Ves č.k. 2Pv196/12-44 z 5.11.2013 a dňa 21.8.2014 proti obvinenej K. P. A. bola podaná obžaloba (č.k. 2Pv196/12/8810-62) za prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona. V trestnom konaní bolo okrem iného vykonané dokazovanie výpoveďami T. O. V., O., žalobkyňou (v tomto konaní), príslušníkmi O. T. O. Z. a M. V. M. a znaleckým posudkom č. 8/2012 vypracovaným T. Š. Ž., doplneným dňa 15.9.2013, ktorý bol zabezpečený za účelom preukázanie miesta zrážky motorových vozidiel, nakoľko pri dokumentovaní nehody jej účastníkmi nebolo miesto nehody ukázané príslušníkom PZ a vo výpovediach pred vyšetrovateľom obe strany uviedli, že pri vedení vozidla neprešli do protismerného jazdného pruhu. Znalec v znaleckom posudku skonštatoval, že na mieste nehody neboli zdokumentované žiadne objektívne stopy, ktoré by naznačili miesto nehody, preto podľa jeho názoru z technického hľadiska nebolo možné stanoviť s dostatočnou presnosťou, ktorý z vodičov prešiel s vozidlom pred zrážkou do protismerného jazdného pruhu pri približne rovnakej nárazovej rýchlosti vozidiel v čase zrážky. Rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves sp.zn. 5T/108/2014-398 z 11.9.2015 bola obžalovaná K. P. A. podľa § 285 písm. c/ Trestného poriadku oslobodená spod obžaloby pre skutok kvalifikovaný ako prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona, pretože nebolo preukázané, že skutok spáchala. Uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6To/11/2016-441 z 2.3.2016 odvolanie okresného prokurátora proti tomuto rozsudku bolo podľa § 319 Trestného poriadku zamietnuté a rozsudok nadobudol právoplatnosť dňa 2.3.2016. Podľa skutkového nálezu prvoinštančného súdu nezákonné uznesenie o vznesení obvinenia malo dopad na súkromný život žalobkyne i na jej spoločenské a pracovné uplatnenie. Vyšiel pritom zo zistení, že skutočnosť, že sa voči žalobkyňi viedlo nedôvodné trestné stíhanie, na nej zanechalo následky, mala finančné, rodinné aj vzťahové problémy, prišla o prácu, ktorú chcela vykonávať a bola poškodená jej povest' v zamestnaní aj medzi priateľmi a známymi. Žalobkyňa mala teda vážne problémy v osobnom a profesionálnom živote, ktoré pramenili v nezákonnom trestnom stíhaní. Uvedené skutočnosti prvoinštančný súd objektivizoval výsluchom žalobkyne a svedkyne M. A., jej matky. Pokiaľ žalobkyňa uplatnila nárok na zaplatenie sumy 1.600 € titulom skutočnej škody, ktorá jej vznikla náhradou trov obhajoby, súd z obsahu trestného spisu

Okresného súdu Spišská Nová Ves 5T/108/2014 zistil, že tento jej nárok je dôvodný, a to dokonca vo vyššej sume, ktorú si v tomto konaní uplatnila.

5. Súd na zistený skutkový stav aplikoval článok 19 ods. 1, 2, článok 46 ods. 1 - 4 Ústavy Slovenskej republiky, § 3 ods. 1, 2, § 6 ods. 1, 2, § 17 ods. 1 - 4 a § 18 ods. 1 - 3 zákona č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a § 1 ods. 4, § 12 ods. 3 písm. a/, § 14 ods. 1 - 8, § 16 ods. 3, § 18 ods. 3 vyhl. č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb a dospel k záveru, že žaloba je dôvodná. Pri posudzovaní veci aplikoval judikatúru súdov, podľa ktorej nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré sa neskončilo právoplatným odsúdením, je považovaný za špecifický prípad zodpovednosti štátu za škodu podľa § 514/2003 Z. z., ktorý sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Argumentoval, že zmyslu a účelu § 6 ods. 1 veta prvá zákona č. 514/2003 Z.z. zodpovedá taká interpretácia, v zmysle ktorej rovnaké dôsledky ako zrušenie nezákonného uznesenia o začatí trestného stíhania i o vznesení obvinenia má tiež rozhodnutie o zastavení trestného stíhania alebo oslobodenie obvineného spod obžaloby vydané z dôvodu, že sa nepotvrdil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným. Takto to bolo aj v prípade žalobkyne (súd poukázal na nález Ústavného súdu II. ÚS 25/2011 a I. ÚS 320/2016). Systematickým a logickým extenzívnym výkladom súdna prax dospela k záveru, že ak došlo k zastaveniu trestného stíhania alebo k oslobodeniu spod obžaloby, treba s prihliadnutím na konkrétne okolnosti a dôvody vychádzať z toho, že občan čin nespáchal a trestné stíhanie proti nemu nemalo byť začaté. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Zastavenie trestného stíhania resp. v prípade žalobkyne oslobodenie spod obžaloby znamená, že predpoklad o spáchaní trestného činu sa nenaplnil, teda vyšla najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania. Dôvodil, že predpokladom zodpovednosti štátu za škodu v zmysle z. č. 514/2003 Z. z. je súčasné splnenie troch podmienok: 1/ existencia nezákonného rozhodnutia resp. nesprávneho úradného postupu (žalobkyňa ustálila, že náhradu požaduje titulom nezákonného rozhodnutia), 2/ existencia škody resp. nemajetkovej ujmy vyjadriteľnej v peniazoch a 3/ príčinná súvislosť medzi nezákonným rozhodnutím a škodou. Zodpovednosť štátu v zmysle § 3 zákona č. 514/2003 Z. z. je objektívnou zodpovednosťou, ktorej sa štát nemôže zbaviť a za splnenia uvedených podmienok za túto škodu zodpovedá. Zmyslom právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu resp. nemajetkovú ujmu je, aby každá ujma spôsobená nezákonným zásahom štátu voči občanovi bola odčinená, za predpokladu, že k nej došlo. V prejednávanej veci súd prvej inštancie vyšiel z toho, že uznesenie č. k. ORP-431/OEK-PP-213 z 27.9.2013 Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Poprade, odboru kriminálnej polície, vzhľadom na následné oslobodenie žalobkyne spod obžaloby, je nutné považovať za nezákonné, zakladajúce jej nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. K vzniku nemajetkovej ujmy žalobkyne za nezákonné rozhodnutie súd uviedol, že žalobkyňa podrobne popísala stav, ktorým trpela po dopravnej nehode a ktorý sa vystupňoval po vydaní uznesenia o vznesení obvinenia (v podrobnostiach viď rozhodnutie súdu prvej inštancie). Pokiaľ ide o vzťah príčinnej súvislosti (kauzálny nexus) medzi nezákonným rozhodnutím a nemajetkovou ujmom súd uviedol, že o tento ide ak je medzi nezákonným rozhodnutím a nemajetkovou ujmom vzťah príčiny a následku. Záver v konkrétnom prípade, či je alebo nie je daná príčinná súvislosť je samozrejme závislý na skutkových zisteniach a táto skutková otázka môže byť riešená iba v konkrétnych súvislostiach. V postupnom slede javov je tak každá príčina vyvolaná niečím a každý ňou spôsobený následok sa tak stáva príčinou ďalšieho javu. Vzťah príčiny a následku musí byť preto priamy, bezprostredný, neprerušovaný, nestačí, ak je iba sprostredkovaný. Súd dospel k záveru, že nezákonným rozhodnutím štátneho orgánu došlo k významnému zásahu do súkromného i osobného života žalobkyne, jej ľudskej dôstojnosti, osobnej integrity, cti i dobrej povesti, pričom medzi nezákonným rozhodnutím a nemajetkovou ujmom je bezprostredne evidentný vzťah príčinnej súvislosti. Nemajetková ujma žalobkyne vznikla už len samotným porušením jej základných práv a slobôd nezákonným rozhodnutím, v dôsledku ktorého sa na dlhé obdobie stala iba objektom v rukách štátnej moci reprezentovanej orgánmi činnými v trestnom konaní, nútená sa podrobovať ich excesívnym úkonom. Závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy súd posudzoval aj so zreteľom na jej intenzitu, rozsah a na jej ohlas, ako aj na dĺžku jej trvania. Vychádzal z toho, že ľudský život, integrita, ľudská dôstojnosť a sloboda požívajú najvyššiu mieru ochrany, a preto odškodňovanie neoprávneného zásahu nie je možné bagatelizovať priznaním neprimerane nízkej náhrady (rozhodnutie Najvyššieho súdu SR sp. zn.Cdo/125/2019). Učinil tak s cieľom, aby pri určovaní konečnej výšky peňažného zadostučinenia bolo možné v rámci sudcovskej úvahy a v súlade s princípom spravodlivosti prihliadnuť k rozmanitým momentom, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, a tak bola v jednote naplnená požiadavka zabezpečujúca účinné primerané zadostučinenie za vzniknutú nemajetkovú

ujmu, ako aj požiadavka nezneužívania tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie. Konštatoval, že svojím rozsahom a intenzitou išlo o zásadný zásah do osobnostných práv, ktorého negatívne následky pociťovala žalobkyňa veľmi intenzívne počas celého obdobia a ktoré síce v menšej miere, ale predsa pretrvávajú až dodnes. Poukázal na to, že zníženie dôstojnosti fyzickej osoby alebo jej vážnosti v spoločnosti v značnej miere nie je jediným prípadom, keď postihnutej fyzickej osobe možno priznať právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch - podmienky pre vznik tohto práva sú splnené vo všetkých prípadoch neoprávnených zásahov do osobnostných práv (z dôvodu nezákonného rozhodnutia a nesprávneho postupu orgánov štátu), kedy sa nejaví postačujúcim zadosťučinenie v inej forme (napr. ospravedlnenie sa a pod.). V danom prípade z vykonaného dokazovania súd zistil, že žalobkyni, napriek tomu, že nezákonné rozhodnutie bolo následne zrušené, sa doposiaľ nikto za zásah do jej osobnostných práv neoprávneným trestným stíhaním neospravedlnil, ani inak neodstránil následky tohto zásahu v takej miere, že by bolo možné zvažovať, že sa jej dostalo aspoň v minimálnom rozsahu primeraného zadosťučinenia. Za danej situácie jedinou možnosťou ako zmierniť následky neoprávneného zásahu žalovanej do osobnostnej sféry žalobkyne súd považoval priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej výšku súd akceptoval v zmysle podanej žaloby s prihliadnutím na intenzitu, rozsah, ohlas, ako aj na dĺžku trvania neoprávneného zásahu, prihliadnuc na osobu samotnej žalobkyne, jej vek, ambície rodinné i pracovné. Zároveň žalobkyni priznal aj skutočnú škodu vo výške 1.600 €, ktorá jej vznikla v súvislosti s vynaložením trov obhajoby v trestnom konaní.

6. Úroky z omeškania žalobkyni súd priznal v zmysle ustanovenia § 517 ods. 2 Občianskeho zákonníka a vládneho nariadenia č. 87/1995 Zb. odo dňa nasledujúceho po dni doručenia listu Generálnej prokuratúry SR o odmietnutí uspokojenia jej nárokov, t.j. od 11.11.2017 do zaplatenia.

7. O trovách konania rozhodol súd podľa § 255 ods. 1 CSP a keďže žalobkyňa bola v konaní úspešná v celom rozsahu, priznal jej náhradu trov konania v plnom rozsahu.

8. Rozsudok napadla včas podaným odvolaním žalovaná z odvolacieho dôvodu podľa § 365 ods. 1 písm. h/ CSP t.j. rozhodnutie súdu vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Navrhla, aby odvolací súd zmenil rozsudok tak, že žalobu zamietne. Argumentovala, že právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím orgánu verejnej moci alebo jeho nesprávnym úradným postupom nie je právom absolútnym, t.j. náhrada škody sa neposkytuje automaticky každému, voči komu orgán verejnej moci porušil jeho ochranu priznanú právnym poriadkom, ale iba tomu, u koho sú splnené všetky predpoklady ustanovené z. č. 514/2003 Z. z. V predmetnej veci neboli splnené všetky predpoklady pre úspešné uplatnenie náhrady škody podľa cit. zákona, lebo absentuje nezákonné rozhodnutie. Súd prvej inštancie dospel k záveru že nárok žalobkyne na náhradu škody je daný tým, že voči nej bolo začaté trestné stíhanie a následne došlo k oslobodeniu žalobkyne ako obvinenej spod skutku obžaloby. Za nezákonné je preto nutné považovať uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré zakladá nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Podľa súdu rozhodujúcim kritériom opodstatnenosti (zákonosti) začatia a vedenia trestného stíhania je neskorší výsledok trestného stíhania (viď napr. rozhodnutie NS SR 4MCdo/15/2009, 1Cdo 167/2016, nález ÚS SR II. ÚS 25/2011, I. ÚS 320/2016). Vo vzťahu k rozhodnutiu Najvyššieho súdu SR 4MCdo/15/2009 ako aj ostatným súdnym rozhodnutiam, ktoré k vyššie uvedenému záveru došli tzv. extenzívnym výkladom je však podľa odvolateľky nutné konštatovať, že v právnom štáte žiadne rozhodnutie nemôže stáť nad zákonom a každé rozhodnutie musí mať v zákone svoj podklad. Ani sudcovská tvorba práva nemôže zasahovať do zákona výkladom, ktorý je v priamom rozpore so znením zákona a každé rozhodnutie súdu, ktoré si tento výklad osvojilo je nutné označiť za arbitrárne. Zákon totiž takto uplatňovanú občianskoprávnu zodpovednosť za výsledok trestného konania nepozná a neupravuje. Zákon č. 514/2003 Z. z vymedzuje striktné a jednoznačne, aké rozhodnutie možno považovať za nezákonné. Nezákonným rozhodnutím je iba právoplatné rozhodnutie, ktoré bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Žiadnym výkladom nemožno reštriktívne formulovaný zákon vykladať v prospech žalobkyne. „Paušálne“ zaväzovanie štátu na náhradu škody len preto, že nedošlo k odsúdeniu obžalovaného a len preto, že objektívna zodpovednosť štátu je súdmi vykladaná nad rámec zákona /extenzívny výklad/ je v rozpore s podstatou a účelom citovaného zákona. Uznesenie o vznesení obvinenia neobsahuje konečný záver o spáchaní trestného činu a vine obvineného. Toto rozhodnutie je vydané na základe dôvodného podozrenia, že obvinený spáchal trestný čin. Vo veci je stav, kedy bez konštatovania nezákonnosti rozhodnutia príslušným orgánom, dochádza k priznávaniu nárokov škody z titulu nezákonného rozhodnutia, ktorého nezákonnosť nekonkretizoval konajúci súd pri priznaní takéhoto nároku. Názor, že oslobodenie obžalovaného spod obžaloby nemá automaticky

za následok nezákonnosť uznesenia o vznesení obvinenia prezentoval tiež Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze z 13.11.2013 č. k. II. ÚS 163/2013-50 ako aj Ústavný súd Českej republiky v náleze III. ÚS 165/02, podobne ako Európsky súd pre ľudské práva vo veci Lavrečov proti Českej republike (sťažnosť č. 57404/08 z 20.06.2013). V zmysle uvedeného za nezákonné možno teda považovať len také rozhodnutie, ktoré nemalo zákonný podklad už v čase jeho vydania a nie také rozhodnutie, ktoré bolo v čase jeho vydania zákonným rozhodnutím a ani neskôr nebolo pre nezákonnosť zrušené alebo zmenené, resp. jeho nezákonnosť nebola žiadnym príslušným orgánom verejnej moci ani inak konštatovaná. Tvrdila, že žalobkyňa nepreukázala vznik škody titulom nemajetkovej ujmy. Trestné stíhanie začaté a vedené v súlade so zákonom, a to i keď nevedie k odsúdeniu, je povinný strpieť každý. Nemožno preto v prípade, že neskončí odsúdením, priznať nemajetkovú ujmu v peniazoch len pre rozdiel v subjektívnom prežívaní trestného stíhania. Žalobkyňa žiadnym spôsobom nepreukázala príčinnú súvislosť medzi zmenou zamestnania, resp. stroskotaním partnerského vzťahu a vedením trestného stíhania. Vo vzťahu k úrokom z omeškania z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy súd vychádzal z ust. § 16 ods. 4 zákona č. 514/2003 Z. z., podľa ktorého lehota z omeškania začína plynúť najskôr dňom oznámenia, že nárok poškodeného nebude uspokojený, alebo uplynutím šesťmesačnej lehoty na predbežné prerokovanie nároku. Ustálil, že k uspokojeniu nároku žalobkyne nedošlo, preto sa žalovaná dostala do omeškania nasledujúci deň po doručení oznámenia o odmietnutí uspokojenia jej nárokov, t.j. 11.11.2017, od ktorého súd priznal úroky z omeškania vo výške 5 % ročne aj pri nemajetkovej ujme. Tento záver je v rozpore s rozhodovacou praxou Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, v zmysle ktorej povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia, v ktorom je určená doba plnenia a až uplynutím takto určenej lehoty splnenia, sa dlžník dostáva do omeškania.

9. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu uviedla, že súd prvej inštancie riadne zistil skutkový stav veci, vec správne právne posúdil, vysporiadal sa so všetkou relevantnou argumentáciou žalovanej a rozhodol správne. Navrhla rozsudok potvrdiť a priznať jej náhradu trov odvolacieho konania. Poukázala na to, že odvolanie iba reprodukuje právnu argumentáciu, ktorú žalovaná uvádzala v konaní pred súdom prvej inštancie a s ktorou sa tento riadne vysporiadal. Žalovaná v odvolaní nenamietala, že by výška náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú súd prvej inštancie priznal žalobkyňi, mala byť neprimeraná, ale spochybňuje samotný právny titul na uplatnenie nároku žalobkyne. Žalobkyňa preto vo vyjadrení orientovala svoju argumentáciu len na dokázanie, že jej nárok dôvodný. Zopakovala, že výsledkom trestného konania, v ktorom bola žalobkyňa obvinenou a neskôr aj obžalovanou, bolo jej právoplatné oslobodenie spod obžaloby, pričom súd takto rozhodol na základe dôkazov, ktoré mal k dispozícii už vyšetrovateľ v čase vydania nezákonného rozhodnutia. Uvedené znamená, že nezákonné rozhodnutie, ktorým bolo žalobkyňi vznesené obvinenie, sa neskôr ukázalo ako nezákonné a nelegitímne. Právoplatné rozhodnutie súdu pritom nebolo odôvodnené skutočnosťami, ktoré vyšli najavo až po vznesení obvinenia, ale skutočnosťami a dôkazmi, ktoré mal k dispozícii, mohol vykonať a následne vyhodnotiť už vyšetrovateľ vo fáze prípravného konania. Žalobkyňa tvrdila, že z obrany žalovanej vyplýva, že táto sa chce zbaviť akejkolvek zodpovednosti za ujmu, ktorá jej vznikla nezákonným vznesením obvinenia, a to spôsobom, ktorým by prakticky znemožnila odškodnenie akejkolvek osobe, ktorá bola nespravodlivo obvinená. V rámci trestného konania vo fáze súdneho konania mal prvostupňový ako aj odvolací súd pochybnosti o tom, ktorá konkrétna osoba spôsobila, resp. čo bolo príčinou dopravnej nehody dňa 21.01.2012 a uvedené skutočnosti sa nepodarilo objasniť ani znaleckým posudkom a výsluchom znalca Ing. Žáka. Žalobkyňa nespochybňovala záujem štátu a verejnosti na objasňovaní trestnej činnosti, avšak tento je nevyhnutné naplňať takými spôsobmi, ktorými nedochádza k bezdôvodným zásahom do práv a právom chránených záujmov fyzických a právnických osôb. Štát nemá žiaden legitímny záujem viesť trestné stíhanie voči konkrétnej osobe, ak neexistujú presvedčivé dôkazy, ktoré by dostatočne odôvodňovali záver, že trestný čin spáchala konkrétna osoba (§ 206 ods. 1 Trestného poriadku), tak ako to bolo aj v prípade žalobkyne. Uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré sa na základe neskoršieho rozhodnutia súdu o oslobodení spod obžaloby ukáže ako nedôvodné, sa zásadne považuje za nezákonné rozhodnutie, ktoré má voči osobe nespravodlivo obvineného difamačný účinok, pričom podporne poukazovala na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 M Cdo 15/2009. Vo vzťahu k argumentácii žalovanej o úrokoch z omeškania mala žalobkyňa za to, že žalovanou prezentované súdne rozhodnutia nepredstavujú ustálenú súdnu prax, ale ojedinelé rozhodnutia. Ustanovenie § 16 ods. 4 zákona 513/2003 je jazykovo vyjadrené jednoznačne a spôsobom neprípúšťajúcim rôzny výklad. Je tak výlučne na úvahe súdu, či prizná žalobkyňi nárok na úrok z omeškania odo dňa nasledujúceho po dni doručenia oznámenia od odmietnutí uspokojenia nárokov žalobkyne, alebo od neskoršieho dňa, ak tak uváži súd. Uvedené je v zmysle § 16 ods. 4 zákona 513/2003 ponechané výlučne na úvahe súdu.

Žalovaná mala vedomosť o nároku žalobkyne už momentom vyhlásenia oslobodzujúceho rozsudku a nepochybne o ňom mal vedomosť v čase, kedy si žalobkyňa uplatnila zákonom predpokladaným spôsobom nárok na náhradu nemajetkovej ujmy.

10. Krajský súd v Košiciach ako odvolací súd (§ 34 CSP), prejednal odvolanie žalovanej ako podané včas (§ 362 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 až § 361 CSP), proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (§ 355 až § 358 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 CSP a contrario v rozsahu vyplývajúcom z ust. § 379 a § 380 CSP a z hľadiska uplatneného odvolacieho dôvodu, s prihliadnutím na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok konania v zmysle ust. § 380 ods. 2 CSP a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej je čiastočne dôvodné.

11. Rozsudok bol verejne vyhlásený na Krajskom súde v Košiciach dňa 30.11.2021 o 10.00 hod. v pojednávacej miestnosti č. dverí 202, 2. poschodie, pričom miesto a čas verejného vyhlásenia rozhodnutia boli zverejnené na úradnej tabuli Krajského súdu v Košiciach v zmysle ustanovenia § 219 ods. 1, 3 CSP, § 378 ods. 1 CSP a § 385 ods. 1 CSP a contrario.

12. Odvolací súd sa stotožňuje so správnymi skutkovými a právnymi závermi súdu prvej inštancie, že žalovaná je zodpovedná za skutočnú škodu a nemajetkovú ujmu, ktorá žalobkyni vznikla v priamej príčinnej súvislosti s vydaním nezákonného uznesenia č. k. ORP-431/OEK-PP-213 z 27.9.2013 Okresného riaditeľstva Policajného zboru v Poprade, odboru kriminálnej polície o vznesení obvinenia za prečin ublíženia na zdraví podľa § 158 Trestného zákona na základe ktorého bola trestne stíhaná v období od 27.9.2013 do 2.3.2016, teda až do času, kedy sa trestná vec skončila oslobodzujúcim rozsudkom Okresného súdu Spišská Nová Ves zo sp. zn. 5T/108/2014-398 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 6To/11/2016-441 z 2.3.2016.

13. K odvolacej námietke žalovanej týkajúcej sa ust. § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. (ak tento zákon neustanovuje inak, právo na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím možno uplatniť iba vtedy, ak právoplatné rozhodnutie, ktorým bola škoda spôsobená, bolo zrušené alebo zmenené pre nezákonnosť príslušným orgánom. Súd, ktorý rozhoduje o náhrade škody, je viazaný rozhodnutím tohto orgánu) a k argumentácii, že v trestnom konaní proti žalobkyni, nebolo žiadne z právoplatných rozhodnutí zrušené alebo zmenené, na to určeným procesným postupom, preto nešlo o nezákonné rozhodnutia, odvolací súd dodáva:

14. Pri posudzovaní nároku na náhradu škody spôsobenej rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, alebo oslobodenie spod obžaloby, pretože nebolo preukázané, že skutok spáchal obžalovaný, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť (§ 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z.z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci a o zmene niektorých zákonov). Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí a zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Základným predpokladom zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím v zmysle cit. ustanovenia § 6 ods. 1 prvá veta uvedeného zákona je zrušenie alebo zmena právoplatného rozhodnutia, ktorým bola spôsobená škoda, a to pre jeho nezákonnosť príslušným orgánom. Pre správnu interpretáciu tohto ustanovenia nestačí vychádzať len z jeho jazykového znenia, teda z doslovného gramatického výkladu, ale je nevyhnutné uplatniť výklad systematicky a teleologicky. Z hľadiska systematického výkladu objasňujúceho obsah právnej normy vo vzájomných súvislostiach s inými právnymi normami možno dospieť k záveru, že pokiaľ cit. ustanovenie § 18 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. je umiestnené vo štvrtej časti označenej ako spoločné ustanovenia, prichádza do úvahy jeho praktické uplatnenie aj v prípade zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím, ktorej podmienky upravuje § 6 tohto zákona. Z hľadiska teleologického výkladu vychádzajúceho zo zmyslu a účelu právneho predpisu, ktorým je v prípade uvedeného zákona ochrana základného práva na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím alebo nesprávnym úradným postupom v zmysle čl. 46 ods. 3 Ústavy SR, nemožno lipnúť na formálnom zrušení (zмене) tvrdeného nezákonného rozhodnutia, ale splnenie tejto podmienky treba vykladať extenzívne. Za ústavne konformný treba preto považovať výklad, podľa ktorého v prípade posudzovania zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú rozhodnutím o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia, zastavenie trestného stíhania, ak k takémuto rozhodnutiu došlo preto, že sa nenaplnil predpoklad o spáchaní trestného činu obvineným, má rovnaké dôsledky ako zrušenie uznesenia o začatí trestného

stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Právoplatnosťou rozhodnutia o zastavení trestného stíhania sa trestné konanie končí, to znamená, že zanikajú účinky rozhodnutia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia. Zastavenie trestného stíhania znamená, že výsledky trestného (prípravného) konania ukazujú, že nejde o trestný čin, zároveň znamená, že podozrenie zo spáchania trestného činu sa nepotvrdilo a vyšla tak najavo nezákonnosť rozhodnutia o začatí trestného stíhania o vznesení obvinenia (pozri uznesenie Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 4M Cdo 15/2009).

15. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím a vedením trestného stíhania, ktoré neskončilo právoplatným odsúdením je teda špecifickým prípadom zodpovednosti štátu podľa zákona č. 514/2003 Z.z. Zmyslom právnej úpravy zodpovednosti štátu za škodu je, aby každá majetková ujma spôsobená nesprávnym či nezákonným zásahom štátu proti občanovi (fyzickej osobe), bola odčinená. Nárok na náhradu škody spôsobenej začatím trestného stíhania sa posudzuje ako nárok na náhradu škody spôsobenej nezákonným rozhodnutím. Rozhodujúcim meradlom opodstatnenosti (zákonosti) začatia (vedenia) trestného stíhania je neskorší výsledok trestného konania. Ústavnoprávny základ nároku jednotlivca na náhradu škody v prípade trestného stíhania, ktoré je skončené oslobodením spod obžaloby, prípadne zastavením trestného stíhania, je treba hľadať nielen v ustanovení čl. 36 ods. 3 Listiny základných práv a slobôd, ale vo všeobecnej rovine predovšetkým v čl. 1 ods. 1 Ústavy, teda v princípoch materiálneho právneho štátu, ktorý musí niesť zodpovednosť za nezákonné konanie svojich orgánov, či za konanie, ktorým štátne orgány alebo orgány verejnej moci priamo zasahujú do základných práv jednotlivca. Na jednej strane je isto povinnosťou orgánov činných v trestnom konaní vyšetrovať a stíhať trestnú činnosť, na druhej strane sa štát nemôže zbaviť zodpovednosti za postup týchto orgánov, pokiaľ sa neskôr ukáže nielen ako nezákonný, ale tiež v prípade, keď je trestné konanie samo zastavené, alebo ak bol obžalovaný spod obžaloby oslobodený.

16. V prejednávanej veci súd prvej inštancie správne aplikoval na daný prípad ust. § 6 ods. 1 zákona č. 514/2003 Z. z. a správne posúdil zodpovednosť štátu ako zodpovednosť za škodu spôsobenú nezákonným rozhodnutím. Správne interpretoval uvedené ustanovenie v otázke, že oslobodenie spod obžaloby, pretože nebolo preukázané, že skutok spáchal obžalovaný má rovnaký význam ako zrušenie uznesenia o začatí trestného stíhania a vznesení obvinenia pre nezákonnosť. Vo vzťahu k žalobkyni vydal vyšetrovateľ uznesenie o vznesení obvinenia, ktoré v zmysle judikatúry Najvyššieho súdu SR treba považovať za nezákonné a potom, čo žalobkyňa bola spod obžaloby oslobodená, aj za zrušené.

17. Je pravdou, že nie každé uznesenie o vznesení obvinenia možno považovať automaticky za nezákonné potom, čo nedošlo k odsúdeniu obvineného, ale v takom prípade je potrebné prihliadnúť na okolnosti, pre ktoré nedošlo k odsúdeniu obvineného. Zastavenie trestného stíhania nemá rovnaký význam ako zrušenie, či zmena uznesenia pre nezákonnosť, a preto nevzniká ani právo na náhradu škody spôsobenej uznesením o vznesení obvinenia za predpokladu, ak si obvinený vznesenie obvinenia zaviniť sám alebo bol spod obžaloby oslobodený, alebo proti ktorému bolo trestné stíhanie zastavené iba preto, že nie je za spáchaný trestný čin trestne zodpovedný, alebo že mu bola udelená milosť, alebo že trestný čin bol amnestovaný. O takýto prípad sa však v prejednávanej veci nejedná, nakoľko žalobkyňa bola oslobodená spod obžaloby, pretože nebolo dokázané, že skutky v obžalobe sa stali. Vzhľadom na uvedené, odvolacia námietka žalovanej spočívajúca v nesplnení podmienok pre vznik zodpovednosti za škodu, je nedôvodná.

18. Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol čoho sa žalobkyňa domáhala, aké bolo procesné stanovisko žalovanej k žalobe; z ich tvrdení a argumentácie vyseletoval podstatné skutkové tvrdenia a právne argumenty a vo vzťahu k rozhodujúcim sporným skutočnostiam ozrejnil, aké zistenia vyplynuli z toho - ktorého z vykonaných dôkazov. Zistené skutočnosti následne zrozumiteľne a v súlade so zásadami formálnej logiky premietol do rozhodujúcich skutkových záverov a z nich právnymi úvahami zdôvodnil výber právnych noriem, ktoré aplikoval, a tiež aj konkrétne následky, ktoré z nich za daného skutkového stavu vyvodil. Súd prvej inštancie teda správne zistil skutkový stav a odvolací súd sa stotožňuje s jeho záverom, že každé trestné stíhanie predstavuje vážny zásah do osobnej slobody jednotlivca, ktoré vyvoláva negatívne dopady na jeho osobný život a životný osud, pretože samotný fakt trestného stíhania je záťažou pre každú osobu a stresujúcim životným faktorom. Už samotné trestné stíhanie trvajúce vyše 2,5 roka výrazne negatívne zasiahlo do súkromného a osobného života žalobkyne, jej rodiny, do jej cti a dobrej povesti, dôstojnosti, a to tým skôr, ak išlo o obvinenie nepravdivé, čo je potvrdené právoplatným oslobodzujúcim rozsudkom. Je teda nepochybné, že trestné stíhanie, ktoré

bolo realizované v rozpore so zákonom, resp. ústavným poriadkom, je spôsobilé vyvolať vedľa vzniku materiálnej škody aj vznik nemateriálnej ujmy vo sfére osobnostných práv.

19. Odvolací súd v tejto súvislosti dáva do pozornosti nález Ústavného súdu Slovenskej republiky z 27. januára 2017 sp. zn. ÚS 754/2016-42 podľa ktorého vedenie trestného stíhania na základe nezákonného uznesenia o jeho začatí bez ohľadu na to, či bolo vydané za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. alebo za účinnosti zákona č. 514/2003 Z. z., odôvodňuje s ohľadom najmä na čl. 46 ods. 3 ústavy a čl. 36 ods. 3 listiny právo na náhradu nemajetkovej ujmy takto stíhanej osoby, pokiaľ jej táto v príčinnej súvislosti s vedením trestného stíhania vznikla. Ústavný súd preto konštatoval, že priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch za vedenie trestného stíhania, ktoré sa právoplatne skončilo inak než odsúdením (a to aj v prípade, ak nebolo realizované väzobne), je ústavne akceptovateľným a ústavou predpokladaným spôsobom poskytnutia satisfakcie takto stíhanej osobe, a to aj v prípade, ak bolo trestné stíhanie začaté už za účinnosti zákona č. 58/1969 Zb. (t. j. pred 1. júlom 2004).

20. Podľa ust. § 13 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie.(2) Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.(3) Výšku náhrady podľa odseku 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo.

21. Citované ustanovenie zákona, predstavujúce právny rámec pre priznanie zadosťučinenia za nemajetkovú ujmu, spôsobenú zásahom do práv na ochranu osobnosti fyzickej osoby je normou s relatívne neurčitou hypotézou. Hypotéza v tejto norme teda nie je stanovená priamo, ale je prenechané na súd, aby ju podľa svojej úvahy v každom jednotlivom prípade sám zo širokého a vopred neobmedzeného okruhu okolností vymedzil. Podmienkou vzniku nároku na súdnu ochranu osobnosti podľa citovaných ustanovení zákona, je mimo protiprávneho zásahu, objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu, tiež narušenie osobnostnej sféry v príčinnej súvislosti s týmto neoprávneným zásahom. Platná právna úprava i aplikačná prax súdov je pritom založená na tzv. monistickom ponímaní jednotného všeobecného práva osobnostného, kedy nie je vyžadované, aby dotknutá osoba špecifikovala, ktorý z konkrétnych osobnostných statkov bol zasiahnutý. Ani Európsky súd pre ľudské práva nepovažuje za nutné jednoznačne od seba oddeliť jednotlivé zložky osobnostných práv. Pri posudzovaní nárokov na zadosťučinenie za nemajetkovú ujmu treba mať na zreteli, že vznik nemajetkovej ujmy spravidla nemožno dokazovať, pretože prakticky ide o stav mysli poškodenej osoby. Ide o utrpenie na tých nehmotných hodnotách, ktoré sa dotýkajú morálnej integrity poškodenej osoby - predovšetkým na dôstojnosti, cti, dobrej povesti, ale aj na iných hodnotách, ktoré sa spravidla premietajú vo vnútornom živote človeka; napríklad tiež na osobnej slobode, súkromí, rodinnom živote a pod. (por. napr. rozsudok NS ČR sp. zn. 30 Cdo 3731/2011 z 27.6.2012). Nemajetková ujma je teda kategóriou čisto subjektívnou, ktorú je možné preukázať iba so značnými obtiažami, a preto vo svojej podstate súd neposudzuje formu a rozsah odškodnenia podľa toho ako sa poškodený cítil, ale či mal vzhľadom na všetky okolnosti dôvod cítiť sa byť na nehmotných hodnotách poškodený. Ide o psychickú kategóriu, ktorej hĺbka a rozsah sú ako rozhodné skutočnosti náročne preukázateľné. Aj preto by tiež bolo nadbytočné zisťovať ich prostredníctvom výsluchu účastníka (por. napr. uznesenie NS ČR sp. zn. 30 Cdo 3007/2010 z 31.8.2011). Tieto úvahy v konečnom dôsledku v právnej praxi vyústili do záveru, že vznik nemajetkovej ujmy nie je potrebné dokazovať v situáciách, kedy je zjavné, že by rovnakú ujmu utrpela akákoľvek osoba, ktorá by bola danou skutočnosťou postihnutá a šlo by teda o notoriu, ktorú dokazovať netreba (por. napr. rozsudok NS ČR sp. zn. 30 Cdo 2555/2010 zo dňa 15.3.2012). Vlastný zásah do osobnostných práv je potrebné hodnotiť vždy objektívne s prihliadnutím na konkrétnu situáciu, za ktorej k neoprávnenému zásahu došlo (tzv. konkrétne uplatnenie objektívneho kritéria), ako i na osobu postihnutej fyzickej osoby (tzv. diferencované uplatnenie objektívneho kritéria). Uplatnenie konkrétneho a diferencovaného objektívneho hodnotenia znamená, že o zásah do osobnosti fyzickej osoby v značnej miere pôjde len tam, kde za konkrétnej situácie, za ktorej k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo, ako i s prihliadnutím na dotknutú osobu, je možné spoľahlivo vyvodiť, že by vzniknutú nemajetkovú ujmu vzhľadom na intenzitu a trvanie nepriaznivého následku, pocítovala ako závažnú spravidla každá fyzická osoba nachádzajúca sa na mieste a v postavení postihnutej osoby (rozsudok NS ČR z 27.10.2012, sp. zn. 30 Cdo 83/2011). Pri uplatnení týchto prístupov pri posudzovaní povahy a intenzity dopadu neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti

sa vo vzťahu k objektívnej spôsobilosti trestného stíhania zasiať právo na ochranu osobnosti obvineného v aplikačnej praxi ustálilo, že každé trestné stíhanie negatívne ovplyvňuje spoločenský, pracovný a osobný život stíhaného a je spôsobilé bez ďalšieho vyvolať vznik nemajetkovej ujmy (por. napr. uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 125/2019 z 27. augusta 2019, nález sp. zn. III. ÚS 754/2016 z 24. januára 2017). V úvahách ohľadne výšky odškodnenia nemajetkovej ujmy je samozrejme potrebné vychádzať z náležite zisteného skutkového stavu pokiaľ ide o kritériá na ktoré je potrebné prihliadať podľa zákona (§ 17 ods. 3 zák. č. 514/2003 Z. z.). Akokoľvek do hĺbky sa však tieto parametre odkryjú, sami o sebe neposkytujú objektívny obraz o primeranej výške odškodnenia, nakoľko jednak nie sú exaktne merateľné a jednak medzi nimi a nemajetkovou ujmom nie je matematicky vyjadriteľná kvantitatívna súvislosť. Podľa názoru odvolacieho súdu preto tieto kritériá, rovnako ako aj iné skutočnosti ovplyvňujúce závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy, v myšlienkovom procese pri stanovení primeranej výšky odškodnenia majú význam predovšetkým pri porovnaní s obvykle prisudzovanou výškou peňažných náhrad v obdobných prípadoch, ktoré je v sudcovskej úvahe obvykle jediným transparentným a objektívne preskúmateľným momentom. V právnej praxi sa tak ustálilo, že odškodnenie by sa nemalo bez zjavných a podstatných skutkových odlišností konkrétneho prípadu zásadne odchyľovať od zadosťučinenia priznaného v skutkovo obdobných prípadoch (por. napr. rozsudok NS ČR sp. zn. 30 Cdo 2813/2011 z 27.6.2012). Vzájomnou konzistentnosťou s už judikovanými vecami sa zároveň naplňa tiež požiadavka jednotného posudzovania porovnateľných prípadov, vyplývajúca z ústavne chránenej rovnosti pred zákonom a právnej istoty, zahŕňajúca v sebe tiež potrebu náležitého odôvodnenia výraznejších odchýlok od riešení v typovej judikatúre. Napokon je potrebné mať tiež na zreteli, že podľa medzičasom už ustálenej rozhodovacej praxe Najvyššieho súdu SR (por. napr. jeho rozhodnutia 6 MCdo 15/2012 a 6 Cdo 38/2019), pri určení výšky primeranej náhrady nemajetkovej ujmy je potrebné "aby súdy v súvislosti s tým vzali do úvahy aj iné hmotnoprávne predpisy upravujúce odškodnenie, napríklad zákon č. 215/2006 Z. z. v zmysle ktorého v prípade trestným činom (úmyselným násilným - pozn. odv. súdu) bola spôsobená smrť, má poškodený nárok na vyplatenie odškodnenia v sume päťdesiat násobku minimálnej mzdy; pri trestnom čine znásilnenia, sexuálneho násillia alebo sexuálneho zneužívania za spôsobenú morálnu škodu stanovuje limit odškodnenia vo výške desaťnásobku minimálnej mzdy.

22. Aj keď zákon č. 514/2003 Z.z. neuvádza žiadnu metodiku výpočtu ani bodové ohodnotenie, na základe ktorého by sa výška priznávanej náhrady súdom určila, je treba určiť túto výšku na základe zákona podľa voľnej úvahy, ktorá však musí byť odôvodnená, musí mať svoje základy v zistenom skutkovom stave, musí sa riadiť úvahou rešpektujúcou vyššie uvedené skutočnosti a určenie výšky nemajetkovej ujmy má byť vzhľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti. Výška nemajetkovej ujmy by mala korešpondovať aj so životnou úrovňou obyvateľstva ako aj s čiastkami, ktoré sú v tom ktorom štáte vyplácané ako odškodnenie z titulu rôznej ujmy (názor vyslovený Európskym súdom pre ľudské práva). Odvolací súd má za to, že súd prvej inštancie konzistentne s uvedenými východiskami zohľadnil všetky okolnosti, za ktorých bolo proti žalobkyni vznesené obvinenie, správne vyšiel z toho, že objektívne vzaté trestné stíhanie vždy negatívne ovplyvňuje osobný, pracovný i spoločenský život obvineného, bez toho, aby táto skutočnosť musela byť konfrontovaná s dôkazmi, a napokon všetky tieto skutočnosti zohľadnil pri priznaní náhrady nemajetkovej ujmy žalobkyni.

23. Vecne nesprávne však rozhodol súd prvej inštancie v časti úrokov z omeškania z priznanej náhrady nemajetkovej ujmy. Žalovaná v odvolaní správne právne argumentovala, že podľa ustálenej súdnej praxe povinnosť zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch vzniká až na základe súdneho rozhodnutia a jeho odkaz v tejto otázke na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 7M Cdo 16/2011, 6Cdo 185/2011, 1 Cdo 15/1997 je výstižný a na prejedávanú vec plne použiteľný. Konzistentne s týmito judikatórnymi výstupmi má aj odvolací súd za to, že rozhodnutie o povinnosti zaplatiť náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch má konštitutívne účinky, a preto sa pred uplynutím paričnej lehoty určenej súdnym rozhodnutím žalovaný nemohol dostať do omeškania. Z tohto dôvodu, nakoľko procesné podmienky konania boli v tomto prípade splnené, nesprávnosť rozhodnutia o úrokoch z omeškania spočívala vo svojej podstate len na právnej vade, odvolací súd pristúpil v súlade s ust. § 388 CSP k zmene vecne nesprávneho rozhodnutia o úrokoch z omeškania tak, že v tejto časti žalobu zamietol.

24. Podľa ust. § 396 ods. 1 CSP, ustanovenia o trovách konania pred súdom prvej inštancie sa použijú aj na odvolacie konanie.

25. Podľa ust. § 255 CSP, súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. (2) Ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo. Žalobkyňa mala v odvolacom konaní nepatrný neúspech v časti úpokov z omeškania z náhrady nemajetkovej ujmy, preto jej odvolací súd priznal plnú náhradu trov odvolacieho konania.

26. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Košiciach pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné (§ 355 CSP).

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak: a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, a) pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo c) je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a) až n) (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak: a) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, b) napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada, c) je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a) a b). Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1, 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP). Dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané (§ 424 CSP). Dovolanie sa podáva v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy. Dovolanie je podané včas aj vtedy, ak bolo v lehote podané na príslušnom odvolacom alebo dovolacom súde (§ 427 ods. 1, 2 CSP). V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP). Táto povinnosť neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

Rozsah, v akom sa rozhodnutie napáda, môže dovolateľ rozšíriť len do uplynutia lehoty na podanie dovolania (§ 430 CSP). V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku a procesnej

obransy, okrem skutočností a dôkazov na preukázanie prípustnosti a včasnosti podaného odvolania (§ 435 CSP).